



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 209/06-7

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 28. júna 2006 predbežne prerokoval sťažnosť JUDr. P. P., P., zastúpeného advokátkou JUDr. K. D., K., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu a inú právnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Špeciálneho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. PK 2 Tš 15/05 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť JUDr. P. P. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 10. mája 2006 doručená sťažnosť JUDr. P. P. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie základného práva na súdnu a inú ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“)

postupom Špeciálneho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „špeciálny súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. PK 2 Tš 15/05.

Zo sťažnosti a jej príloh vyplýva, že voči sťažovateľovi bolo uznesením z 15. júla 2004 začaté trestné stíhanie. Pretože v priebehu vyšetrovania, podľa slov sťažovateľa „*bol porušovaný tr. poriadok*“, vzniesol sťažovateľ námietku zaujatosti voči konajúcemu prokurátorovi Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky B. (ďalej len „špeciálna prokuratúra“) JUDr. Z., ako aj voči prokurátorovi špeciálnej prokuratúry JUDr. K., ktorí podľa tvrdenia sťažovateľa o podanej námietke nerozhodli, čo sťažovateľ oznámil špeciálnemu súdu. Opakovane túto skutočnosť predniesol pred špeciálnym súdom na pojednávaní 14. februára 2006. Reakciou na to malo byť, podľa tvrdenia sťažovateľa, uznesenie prokurátora špeciálnej prokuratúry JUDr. Z. sp. zn. VII Gv 96/04 z 13. februára 2006, ktorým sa prokurátor špeciálnej prokuratúry z konania nevyklúčil. Proti tomuto rozhodnutiu podal sťažovateľ sťažnosť, o ktorej rozhodol JUDr. K. uznesením sp. zn. VII Gv 96/04 z 29. marca 2006 tak, že sťažnosť sťažovateľa zamietol ako nedôvodnú. Sťažovateľ domnievajúc sa, že vo veci rozhodoval zaujatý prokurátor, žiadal 5. apríla 2006 špeciálny súd o odročenie pojednávania nariadeného na 20. apríl 2006, ktorej sudca špeciálneho súdu JUDr. H. nevyhovel, preto sťažovateľ 18. apríla 2006 vzniesol námietku zaujatosti sudcu JUDr. H. doručenú špeciálnemu súdu 19. apríla 2006. O tejto námietke zaujatosti podľa názoru sťažovateľa nebolo rozhodnuté.

Sťažovateľ v sťažnosti uvádza: „*(...) som požiadal sudcu JUDr. H., aby vec odročil. Sudca vec neodročil v spojení s udalosťami a konaním v apríli 2006 som napísal dňa 18. 4. 2006 námietku zaujatosti, ktorá bola podaná na špeciálny súd dňa 19. 4. 2006. V námietke zaujatosti som okrem iného uviedol, že sudca sa nevysporiadal s námietkami zaujatosti voči prokurátorom. Na pojednávaní 20. 4. 2006 sudca oboznámil námietku zaujatosti a vyjadril sa, že o nej nebude rozhodovať, nakoľko nebola podaná bezprostredne. (...)*“

Námietku zaujatosti voči sudcovi som nemohol dať 14. 2. 2006 z dôvodu, že som nevedel o tom, že vo veci bude rozhodovať zaujatý Dr. K. (rozhodoval 29. 3. 2006), takisto som nemohol tušiť, že sudca nebude mať záujem konať zákonným spôsobom a to, že nebude sa zaoberať tým, že koná zaujatý prokurátor a v spojení s tým, neodročí pojednávanie. Túto

skutočnosť som sa dozvedel až 18. 4. 2006, kedy som si zistil, že pojednávanie nie je odročené a bezprostredne v spojení s vyššie uvedeným som podal námietku zaujatosti. Neviem, kedy som mal podať námietku zaujatosti voči konajúcemu sudcovi skôr, keď túto som podal v spojení so správaním a konaním sudcu po podanej žiadosti z 5. 4. 2006.

Teda vo veci koná zaujatý sudca. (...)

Špeciálny sudca Dr. H. nerozhodol o mojej námietke zaujatosti podanej 19. 4. 2006. (...)“

Sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie vydal tento nález:

„Základné právo sťažovateľa, JUDr. P. P., bytom P., prechodne bytom B., SR, s adresou na doručovanie, B., SR, na rozhodovanie nestranným súdom, podľa článku 46 ods. 1, Ústavného zákona č. 460/1992 Zb a čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru v konaní pred Špeciálnym súdom v Pezinku, č. k. PK 2 Tš 15/05 bolo porušené.

Špeciálnemu súdu v Pezinku sa prikazuje rozhodnúť o námietke zaujatosti z 18. 4. 2006, podanej 19. 4. 2006 nestranným sudcom.

Ústavný súd priznáva sťažovateľovi primerané zadostučinenie v sume 300.000,- Sk, ktoré je povinný Špeciálny súd v Pezinku vyplatiť do 2 mesiacov odo dňa nadobudnutia právoplatnosti tohto nálezu.

Porušovateľ je povinný sťažovateľovi nehradiť trovy súdneho konania.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva

alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'účinenie.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh je preto možné považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 27/04, I. ÚS 25/05, I. ÚS 74/05).

Predmetom sťažnosti pred ústavným súdom je namietané porušenie základného práva na súdnu a inú právnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru špeciálnym súdom v konaní vedenom pod sp. zn. PK 2 Tš 15/05.

1. Z obsahu sťažnosti ako aj z priložených príloh ústavný súd zistil, že vec vedená špeciálnym súdom pod sp. zn. PK 2 Tš 15/05 ešte nie je dosiaľ skončená, takže sťažovateľ namieta procesné pochybenie špeciálneho súdu, a s tým súvisiace porušenie sťažovateľom označených základných práv v prebiehajúcom súdnom konaní. K ich porušeniu malo dôjsť predovšetkým v dôsledku „*nerozhodnutia o námietke zaujatosti sudcu*“ špeciálneho súdu.

Podľa platnej právnej úpravy nápravu závažných procesných pochybení v konaniach pred všeobecnými súdmi (predstavujúcich porušenie základných práv účastníkov konania zaručených v čl. 46 a nasl. ústavy) je možné doceliť podaním riadneho opravného prostriedku proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa. Podľa § 254 ods. 1 Trestného poriadku účinného do 31. decembra 2005: „Ak nerozhodne odvolací súd podľa § 253, preskúma zákonnosť a odôvodnenosť všetkých výrokov rozsudku, proti ktorým môže odvolateľ podať odvolanie, i správnosť postupu konania, ktoré predchádzalo rozsudku, prihliadajúc pritom i na vady, ktoré neboli odvolaním vytýkané.“ V tomto ustanovení je zakotvený tzv. revízny princíp, ktorého uplatnenie v praxi v podstate znamená, že odvolací súd musí preskúmať napadnutý rozsudok z hľadiska, či zodpovedá príslušným zákonným ustanoveniam

o rozsudku a súčasne musí preskúmať správnosť doterajšieho konania od začatia trestného stíhania do vydania napadnutého rozsudku.

Opravné prostriedky sú účinnými prostriedkami nápravy, ktoré umožňujú účastníkom súdneho konania namietat' závažné procesné pochybenia súdu, a tým sa domáhat' ochrany ich porušených základných práv zaručených v čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj v čl. 6 ods. 1 dohovoru. Z uvedeného vyplýva, že sú to predovšetkým všeobecné súdy, ktoré na základe účinných právnych prostriedkov nápravy dostupných sťažovateľovi (ako obžalovanému) sú oprávnené poskytovať ochranu základným procesným právam účastníkov súdneho konania, a prípadne až následne ústavný súd v konaní o ústavných sťažnostiach (mutatis mutandis II. ÚS 78/02).

Sťažovateľ teda má k dispozícii účinný prostriedok právnej nápravy svojich základných práv, porušenie ktorých v sťažnosti namieta, preto ústavný súd v zmysle § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde v tejto časti odmietol sťažnosť už na predbežnom prerokovaní pre nedostatok svojej právomoci.

2. Ústavný súd vzhľadom na svoju doterajšiu judikatúru považuje za potrebné tiež pripomenúť, že nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00).

Sťažovateľ 18. apríla 2006 vzniesol námietku zaujatosti voči sudcovi špeciálneho súdu JUDr. J. H., ktorá bola v písomnej forme doručená špeciálnemu súdu 19. apríla 2006. Z jej obsahu vyplýva:

„(...) Námietku zaujatosti podávam v spojení s tým, že z úkonov vykonávaných sudcom JUDr. H. v rámci súdneho pojednávania, ako aj prípravy na pojednávanie vznikajú pochybnosti o jeho nezaujatosti k veci.

Poukazujem na to, že zatiaľ k sudcovi nemám žiaden príbuzenský vzťah, ani obdobný pomer.

V súčasnej dobe viem preukázať jeho osobnú zainteresovanosť k veci z jeho konania vo veci samej, keď v danom prípade mám za to že:

1. sudca bol povinný v zmysle § 186 Tr. Por nariadiť predbežné prejednanie obžaloby, keďže sú tu dôvody podľa písmen a), c), e) a prípadne i f) túto vrátiť prokurátorovi...

2. sudca sa nevysporiadal s tým, prečo v mesiacoch júl a august nebolo ukončené trestné konanie a prečo v zákonnej lehote nebola podaná obžaloba na príslušný súd.

3. sudca sa nevysporiadal s námietkami zaujatosti voči prokurátorom,

4. sudca pridelil náhradného advokáta, keď nie sú splnené zákonné podmienky, pričom uznesenie odôvodnil tak, aby bolo nezrozumiteľné a nepreskúmateľné.

5. v predmetnej veci sú podané 3 sťažnosti na ústavný súd pre nezákonné postupy v konaní súdu a prokurátora...“

S touto námietkou zaujatosti sa sudca špeciálneho súdu JUDr. J. H. vysporiadal na hlavnom pojednávaní 20. apríla 2006 tak, že o tejto nekonal. Zo zápisnice o hlavnom pojednávaní vyplýva nasledovné:

„(...) Podľa § 31 ods. 7 Tr. por. účinného do 31. 12. 2005 súd o tejto námietke zaujatosti nebude konať, nakoľko podľa názoru samosudcu nebola vznesená bezodkladne. Samosudca stručne zdôvodnil svoj postup.

K prvému dôvodu to, že nebolo nariadené predbežné prejednanie obžaloby, to je známe od momentu vytýčenia veci. To, že sa sudca nevysporiadal s tým, prečo v mesiacoch júl a august nebolo začaté trestné konanie a vznesené obvinenie a prečo

v zákonnej lehote nebola podaná obžaloba na príslušný súd, to je vec, ktorou sa súd zaoberal a bude zaoberať v priebehu celého konania. Sudca sa vysporiadal s námietkami zaujatosti voči prokurátorom takým spôsobom, že vytýčil hlavné pojednávanie a o tomto postupe súdu bol obžalovaný oboznámený na minulom hlavnom pojednávaní, kedy bolo vytýčené pojednávanie. Neskôr bolo preložené z dôvodu nemožnosti dostavenia sa obhajkyne, táto okolnosť mu tiež bola známa už predtým, to znamená takisto námietka nie je vznášaná bezodkladne. O tom, že sudca prideliť náhradného advokáta – inak neprideliť sa uznesením, ale opatrením voči ktorému nie je opravný prostriedok prípustný, o tom je tiež obžalovaný upovedomený už niekoľko dní, týždňov a námietka bola vznesená až pred dvomi dňami, takisto nie je zachovaná bezodkladnosť. O tom, že sú podané tri sťažnosti na Ústavný súd, o tom sa samosudca oboznámil takisto na minulom hlavnom pojednávaní a dospel k záveru, že nie je dôvod na to, aby pojednávanie kvôli tomuto bolo odročované. Obžalovaný o tomto takisto vedel už na predchádzajúcom hlavnom pojednávaní a námietku zaujatosti z tohto dôvodu nevzniesol. Takisto z tohto dôvodu považujem túto námietku zaujatosti nie za námietku, ktorá bola vznesená bezodkladne. Takýto výklad vykonávania úkonov bez meškania, respektíve bezodkladne je v súlade s platnou judikatúrou Najvyššieho súdu SR.

Pokiaľ je prítomná obhajkyňa obžalovaného, je na Vašej dohode, či bude prítomná náhradná obhajkyňa, všetky úkony vykonáva zvolená obhajkyňa. Súd konštatuje, že náhradná obhajkyňa ostáva v pojednávacej sieni. (...)

Ústavný súd vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ústavnosti (čl. 124 ústavy) nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov, a že jeho úloha sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05).

Vo vzťahu k uvedenému (namietanému) porušeniu práv ústavný súd pripomína, že ak orgán štátu aplikuje platný právny predpis, jeho účinky (dôsledky) použitia nemožno považovať za porušenie základného práva alebo slobody (II. ÚS 81/00, II. ÚS 63/03).

Predmetnú argumentáciu špeciálneho súdu nemožno považovať za arbitrárnu, resp. zjavne neodôvodnenú. Všeobecný súd postupoval v zmysle ustanovení platných právnych predpisov (§ 31 ods. 7 Trestného poriadku účinného do 31. decembra 2005) a svoj postup v zápisnici o hlavnom pojednávaní riadne odôvodnil. Preto niet dôvodu na to, aby ústavný súd do výkladu príslušných ustanovení zákona prislúchajúceho všeobecnému súdu zasahoval z ústavnoprávneho hľadiska. Odôvodnenie postupu a rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované právo účastníka na spravodlivé súdne konanie (I. ÚS 117/05).

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným rozhodnutím alebo iným zásahom orgánu štátu do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej, ako aj nezistenie žiadnej možnosti porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (III. ÚS 138/02), preto bolo potrebné sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietnuť pre zjavnú neopodstatnenosť.

3. Z rovnakého dôvodu by bolo možné sťažnosť sťažovateľa odmietnuť, pokiaľ pred ústavným súdom namietal porušenie základného práva na zákonného sudcu. K tomu ústavný súd poznamenáva, že ochrana tohto základného práva spadá pod ustanovenie čl. 48 ods. 1 ústavy, ktorého porušenie v sťažnosti pred ústavným súdom nenamietal.

Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. júna 2006